

Universitetet i Trondheim
Vitenskapsmuseet
Zoologisk avdeling
7004 TRONDHEIM

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSEET

rapport

ZOOLOGISK SERIE 1975-9

Omitologiske undersøkelser i
reguleringsområdet for de
planlagte Vefsna-verkene 1974

Arne Moksnes
Geir Erik Vie

Universitetet i Trondheim

K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1975-9

ORNITOLOGISKE UNDERSØKELSER I REGULERINGSOMRÅDET
FOR DE PLANLAGTE VEFSNA-VERKENE 1974

av

Arne Moksnes og Geir Erik Vie

Undersøkelsen er utført etter oppdrag fra Statskraftverkene

Universitetet i Trondheim
Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet
Trondheim, mai 1975

ISBN 82-7126-082-0

REFERAT

Moksnes, Arne og Vie, Geir Erik. 1975. Ornitologiske undersøkelser i reguleringsområdet for de planlagte Vefsna-verkene 1974. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1975-9.*

Disse undersøkelser har omfattet en registrering av fuglefaunaen i Vefsna-området i Nordland. Registreringene ble konsentrert omkring de påtenkte reguleringsbassenger: Unkervatnet, Vefsnabassenget, Nedre Fiplingvatnet, Gåsvatnet og vatna i Svenningdalen. En vesentlig del av oppdraget har vært å klarlegge i hvilken grad det i disse områdene finnes ornitologiske verneinteresser. Undersøkelsene ble foretatt i tiden 28.mai-28.juli og 11.-25.august 1974.

En kvalitativ oversikt over fuglefaunaen viser at det i Vefsna-området ble påvist i alt 144 arter hvorav 71 med sikkerhet er påvist hekkende og 11 etter all sannsynlighet hekker.

Vefsna-området viser seg å være ganske interessant dyregeografisk idet flere arter her er ved grensen for sine utbredelsesområder.

Fuglefaunaens sammensetning ble undersøkt ved linjetakseringer i de ulike vegetasjonstypene. Resultatene viste en sammensetning omtrent som ventet ut fra tidligere erfaringer, men med unntak av at fuglekonge var uvanlig tallrik i skog og heipiplerke noe mer fåtallig enn ventet på myrområdene.

De ornitologiske verneinteressene er stort sett knyttet til Fiplingdalen og spesielt til Simskarmyra som er en viktig trekklokalitet foruten at den sjeldne arten fjellmyrløper hekker her. I de andre områdene er det ikke påvist spesielle ornitologiske verneverdier.

Fangst av smånagere med klappfeller viste at 1974 var et utpreget museår i Vefsna-området.

*Arne Moksnes, Universitetet i Trondheim, Zoologisk institutt, Rosenborg,
N-7000 Trondheim.*

*Geir Erik Vie, Universitetet i Trondheim, Zoologisk institutt, Rosenborg,
N-7000 Trondheim.*

INNHold

REFERAT

INNLEDNING	4
OMRÅDEBESKRIVELSE	5
KVALITATIV OVERSIKT OVER FUGLEFAUNAEN	7
KOMMENTARER TIL ARTSLISTEN	14
FUGLEFAUNAENS SAMMENSETNING	17
Granskog	18
Bjørkeskog	20
Blandingsskog	22
Myr med spredt furuskog	22
Subalpin myr	25
PATTEDYRFAUNAEN	26
ORNITOLOGISKE VERNEINTERESSER I VEFSSNA-OMRÅDET	29
SAMMENDRAG OG KONKLUSJON	30
LITTERATUR	31

INNLEDNING

Disse undersøkelsene er utført etter oppdrag fra Statskraftverkene. Hovedhensikten har vært en registrering av fuglefaunaen i reguleringsområdet for de planlagte Vefsna-verkene. Undersøkelsene har vært konsentrert omkring de påtenkte reguleringsbassengene (se fig. 1): Unkervatnet, Vefsna-bassenget (Stillelva), Nedre Fiplingvatnet, Gåsvatnet og vatna i Svenningdalen. En vesentlig del av oppdraget var å klarlegge i hvilken grad det i disse områdene fantes naturverninteresser.

Undersøkelsene omfattet i første rekke en kvalitativ registrering av hekkebestanden. Dessuten ble det i ulike vegetasjonstyper foretatt takseringer for å bestemme hekkebestandens sammensetning (forholdet mellom de forskjellige artene). Disse registreringer ble foretatt i tiden 28.mai-28.juli. Videre ble perioden 11.-25.august benyttet til observasjoner hovedsakelig av fugletrekket i Fiplingdalen og Svenningdalen.

Hos mange rovfuglarter varierer bestanden i takt med svingningene i smånagerbestanden. Denne ble derfor systematisk undersøkt ved hjelp av fellefangster. De øvrige observasjoner av pattedyr ble selvfølgelig også behørig notert.

Feltarbeidet ble i sin helhet utført av Kjell Arne Furunes, Jan Erik Roel og Geir Vie. Sistnevnte sto for ledelsen av feltarbeidet. Ansvarlig prosjektleder var univ.lektor Arne Moksnes ved Zoologisk institutt, Universitetet i Trondheim. Undersøkelsene ble i sin helhet finansiert av Statskraftverkene.

I denne rapporten er imidlertid også benyttet opplysninger som er samlet inn fra folk som er lokalkjent i området. Spesielt må nevnes Øyvind Spjøtvoll, Levanger, som i flere år har vært lærer ved Børgefjellskolen. Han har gitt en rekke verdifulle opplysninger som har vært til stor hjelp i vårt arbeid. For dette vil vi herved gi ham vår beste takk.

OMRÅDEBESKRIVELSE

De undersøkte områder er vist på figur 1.

Vefsnabassenget (Stillelva) strekker seg langs Vefsna nedover fra Hattfjelldal. Terrenget er her ulendt med svært bratte og stort sett skogbevakste dalsider. Store deler av dalen er derfor ikke farbar langs elva. I nedre del, på nord-vestsida av Vefsna, er det et par eldre hogstfelter. Foruten av plantefelt er disse bevokst med frodige løvskogskratt, mest av bjørk, men også av or og osp. Her er det videre en svært godt utviklet høgstaudevegetasjon. På sør-østsida av Vefsna er det ganske fin granskog, men i de nedre delene er den i stor grad hogd ut. Lenger oppe i dalen blir vegetasjonen mer karrig og furuskogen tar delvis over.

Unkervatnet. I tillegg til selve vatnet ble undersøkt de omkringliggende dalsider foruten terrenget ca. 5 km oppover i Skarmodalen og 4-5 km nedover langs Unkerelva. Her er det stort sett granskog rundt hele vatnet, bare avbrudt av til dels store hogstflater og jordbruksområder. Større forekomster av løvskog, og da mest bjørk, finnes bare på eldre hogstfelter og over barskogsgrensa. Spesielt nordøst for vatnet og i Skarmodalen er bjørkebeltet frodig og godt utviklet.

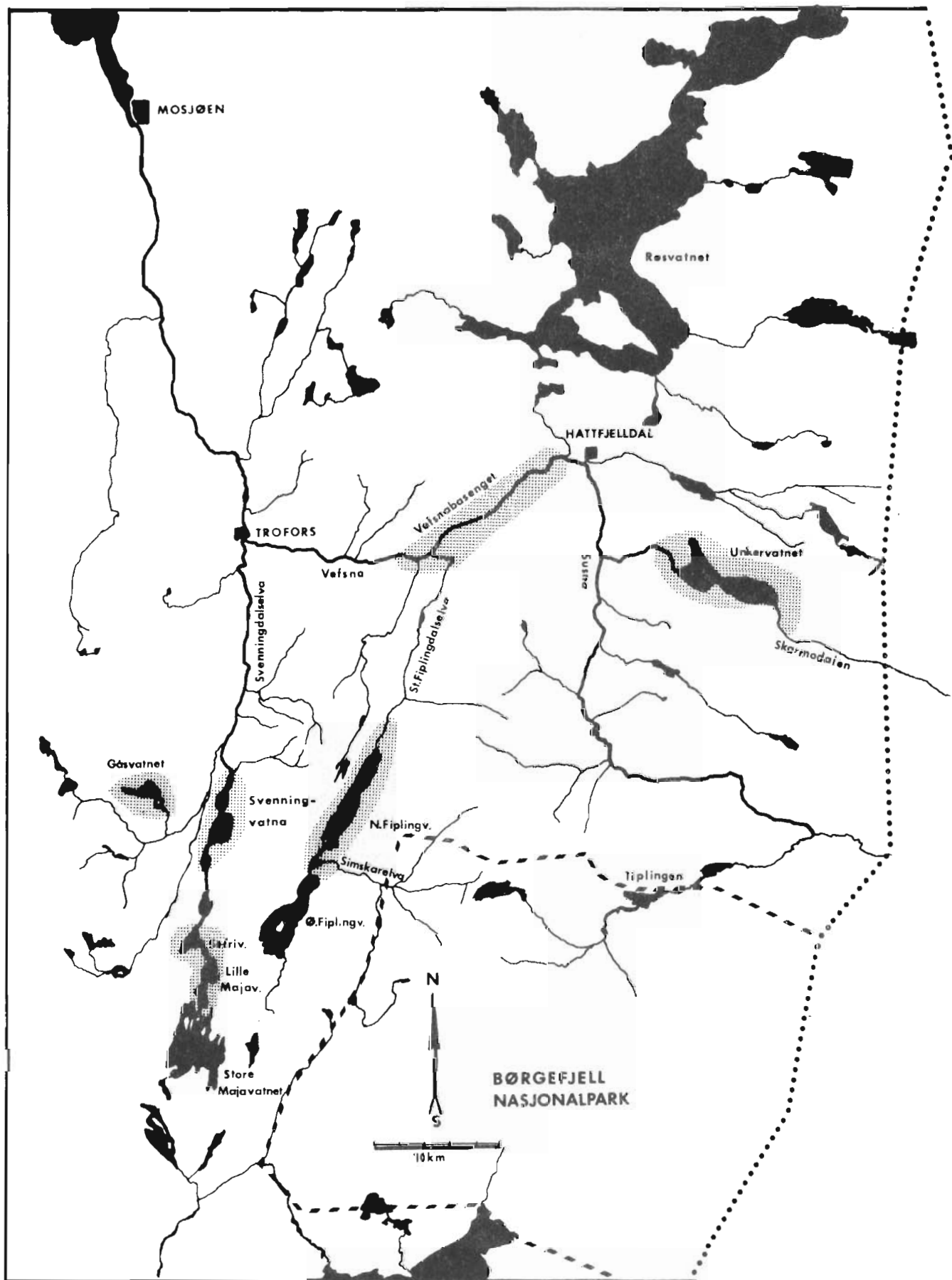
Fiplingdalen. Her er undersøkt et område omkring Nedre Fiplingvatn. Dalsidene er stort sett bevokst med blandingsskog. På øst- og vestsida av vatnet dominerer bjørka, mens grana overtar i dalsidene både nord og sør i dalen. Ved Nedre Fiplingvatn er det også større områder med ren bjørkeskog, til dels med frodig høgstaudevegetasjon. I Fiplingdalen er det videre en god del bebyggelse, bl.a. en rekke gårdsbruk med en del dyrka mark. Flere av disse ligger langs Nedre Fiplingvatn.

Mellom de to Fiplingvatna, ved Simskarelvass utløp i Mellomvasselva, ligger det store myrområder. Spesielt må nevnes den noe over 1 km² store Simskarmyra (se figur 2). Vannstanden står svært høgt slik at det dannes en rekke vannansamlinger i form av småtjern og gjørmedammer. Mellom de mange torvtuene er det store partier med våt starrmyr (figur 2).

Tilsvarende store myrområder finner vi også i dalbunnen like nord for Nedre Fiplingvatn, bl.a. "Stormyra" som er omtrent på størrelse med Simskarmyra. Videre nedover i Fiplingdalen er det en del mindre myrer. For det meste er dette eldre slåttemyrer.

Svenningdalen har vi delt i to områder: Øvre og nedre del. Med øvre del menes området rundt Lille Majavatn og Sefrivatnet. Her virker vegetasjonen relativt karrig. På de laveste myrpartiene ned mot vatna vokser det spredt og glissen furuskog. I åsene øst for vatna overtar granskogen.

VEFSNA.

Figur 1. Kart over Vefsna-området. De undersøkte områdene er skravert.

Mot vest er det stort sett glissen furuskog, men med innslag av gran og furu. I området er det bygd et større antall hytter, særlig da på vatnas østside og mellom de to vatna.

Med nedre del menes området rundt Store og Lille Svenningsvatn. På vestsida av vatna dominerer glissen furuskog med til dels store mengder bjørkekratt. Mot øst er det stort sett blanding av gran og furu. Langs elva i utløpet av Lille Svenningvatn er det et større sivbevokst våtmarksområde. Mellom vatna og langs Lille Svenningvatn er det en del hytter.

Gåsvatnet (figur 3) er i sør og vest omgitt av fjell med forholdsvis bratte sider. Subalpin bjørkeskog vokser her helt ned til vatnet. Mot nord flater landskapet en del ut, og langs nordsida av vatnet finnes en smal stripe av granskog. Over dette beltet er det en mosaikk av myr og bjørkeskog med spredte forekomster av gran og furu, samt noen mindre myrtjern. Gåsvasselta som renner mot sør-øst er omgitt av granskog.

KVALITATIV OVERSIKT OVER FUGLEFAUNAEN

De observerte artene er oppført i tabell 1. I området er det hittil observert 144 fuglearter. Av disse er 71 konstatert hekkende, mens 11 etter all sannsynlighet hekker. Fiplingdalen peker seg spesielt ut med hele 142 observerte arter. En vesentlig årsak til dette er de mange observasjoner vi har fått overlatt fra Øyvind Spjøtvoll som i de siste år har samlet inn materiale fra området. Dette gjelder ikke bare hekkesesongen, men også vår- og høsttrekket. Forholdet har medført at Fiplingdalen er betraktelig bedre undersøkt enn de øvrige områdene. Fra disse områdene mangler f. eks. stort sett observasjoner fra trekketidene.

I tabell 1 er artenes forekomst angitt med betegnelsene "tallrik", "fåtallig" og "sjelden". Denne subjektive klassifiseringen har utvilsomt sine store svakheter, men en samlet og ensartet oversikt lar seg vanskelig framstille på annen måte. Forekomsten til en del arter er imidlertid forsøkt angitt mer eksakt i de følgende kommentarene til artslisten. Observasjoner gjort av Øyvind Spjøtvoll er her merket (Ø.S.).

Figur 2. Parti fra Simskarmyra i Fiplingdalen. (Foto: Geir Vie)

Figur 3. Gåsvatnet sett fra Nord. (Foto: Geir Vie)

Tabell 1. Oversikt over de observerte artene

Symboler:

- T : Observasjoner av arter som utelukkende er sett på trekk.
 H : Hekking påvist ved funn av reir eller unger.
 h : Hekking ikke påvist, men sannsynlig på grunn av gjentatte observasjoner eller spesiell adferd.
 +++: Observert tallrikt.
 ++ : Observert spredt og fåtallig.
 + : Observert sjelden.
 x : Se kommentarer til artslisten.

	Fipling- dalen	Unker- vatnet	Still- elva	Gås- vatnet	L. Maja- vatn Sefri- vatn	Svennings- vatna
Storlom	+	h ++		H +	+	++
Smålom x)	+					
Hegre x)	+	+	+		+	
Stokkand	H ++	++			+	++
Krikkand	H +++	+	H +	+	H ++	
Brunnakke x)	T +	+				
Stjertand x)	T +					
Bergand	T ++	+	+	+		
Toppand x)	T +	+				
Kvinand	H ++	H +++	++		H +++	++
Havelle x)	T ++	T +				
Sjørre x)	T +					
Svartand	T ++	H +++		H ++	+	
Siland	H +	H ++	++			
Laksand x)	+					
Lappfiskand x)	T +					
Sædgås x)	T +					
Dverggås x)	+					
Snøggås x)	T +					
Kanadagås x)	T +					
Sangsvane x)	T +			+		
Kongeørn	+					
Fjellvåk	H +	H +++	H +++	H ++	+	+

Tabell 1 fortsatt

	Fipling- dalen	Unker- vatnet	Still- elva	Gås- vatnet	L. Maja- vatn Sefri- vatn	Svennings- vatna
Spurvehauk	h +	H ++	+			
Hønehauk	H +	H ++	++			
Havørn	+					
Vandrefalk	+					
Jaktfalk	H +	+				
Dvergfalk	H ++		+		H ++	++
Tårnfalk x)	+		+	+		+
Lirype	H +++	H +++	+	H +++	+	+
Fjellrype x)	H +					
Orrfugl	H ++	H +++	h ++		+	
Storfugl	H +	h +	H ++		++	H ++
Jerpe	+	H ++	H ++	H ++	+	
Vaktel x)	+					
Trane	T +					
Tjeld	T +					
Vipe x)	H +++	+				
Sandlo	T +					
Heilo	H +++	h ++		h ++	h ++	
Boltit	T +					
Enkeltbekkasin	H +++	+		h ++	++	+
Dobbeltbekkasin x)	h ++					
Kvartbekkasin x)	T +					
Rugde	H ++	h ++	h ++	H ++	h ++	
Storspove	T +					
Småspove	H +++		+	h ++	h +++	++
Svarthalespove x)	T +					
Skogsnipe x)	+	h ++			+	
Grønnstilk x)	h +	h +	+			
Rødstilk	H +++	h ++		h ++	h ++	+
Gluttsnipe	h +	++	++	h ++	++	+
Strandsnipe	H +++	H +++	H +++	H +++	H +++	h +++
Fjæreplytt	T +					
Temmincksnipe	T +					

Tabell 1 fortsatt

	Fipling- dalen	Unker- vatnet	Still- elva	Gås- vatnet	L. Maja- vatn Sefri- vatn	Svennings- vatna
Myrsnipe	T +					
Fjellmyrløper x)	H +					
Brushane	H +++					
Svømmesnipe x)	T +	T +				
Tyvjo x)	T +					
Fjelljo x)	T +					
Sildemåse x)	T +					
Gråmåse	T +					
Fiskemåse	H ++	h ++		+	H ++	++
Hettemåse	+					
Makrellterne	T +					
Rødnebbterne	T +					
Ringdue	++	++	h ++			
Tyrkerdue x)	+					
Gjøk	H ++	H ++		h ++	h ++	+
Hubro	H +					
Haukugle	+	H ++			H +	H +
Hornugle	+					
Jordugle	+					
Perleugle	+				+	+
Flaggspett x)	++	++			++	++
Dvergspett	+					
Tretåspett	+	H ++			h ++	
Svartspett	+		h +			
Vendehals	h +					
Lerke x)	+					+
Fjellerke x)	T +					
Låvesvale	H +	H ++	++			+
Taksvale	H +	h ++	++			
Sandsvale	+					
Ravn	+	h +	h ++	+	H ++	
Kråke	H ++	H ++	h ++	h ++	h ++	++
Skjære	H +	h ++	h ++		h ++	++

Tabell 1 fortsatt

	Fipling- dalen	Unker- vatnet	Still- elva	Gås- vatnet	L. Maja- vatn Sefri- vatn	Svennings- vatna
Nøtteskrike	H +	h ++	+		+	
Lavskrike	h +	H ++	+	++	h ++	+
Kjøttmeis	H ++	+	+		H ++	+
Blåmeis x)	+					
Svartmeis x)	+					
Lappmeis x)	+					
Toppmeis x)	+					
Granmeis	H ++	h ++	H ++	h ++	h ++	H ++
Stjertmeis x)	+					
Trekryper	+	+	h ++	h ++		
Gjerdesmett	+	H ++	h +++			
Fossekall	H ++	h ++	h ++	h ++	h ++	h ++
Gråtrost	H +++	H +++	H +++	H +++	H +++	H ++
Måltrost	H ++	H +++	H ++	H ++	h ++	H ++
Rødvingetrost	H +++	H +++	H +++	H +++	h ++	h ++
Ringtrost x)	H +	h +		+	h +	
Svarttrost	H +	h +	h ++	H ++	h ++	
Steinskvett	H +	+		h +	h +	+
Buskskvett	H ++	T +	+		h +	++
Rødstjert	H ++	H ++	h ++	++	H +++	++
Svart rødstjert x)	T +					
Blåstrupe x)	H ++	+		+	++	+
Rødstrupe	H ++	H +++	H ++	h ++	h ++	+
Gulsanger x)	h +	H +			+	
Munk x)	h +	+	+	+		
Hagesanger x)	h +	+	h +	+	+	
Møller x)	+	+	+			
Gransanger x)			h ++		+	
Løvsanger	H +++	H +++	H +++	H +++	H +++	H +++
Bøksanger x)	?					
Fuglekonge	H +++	H +++	H +++	h ++	h +++	h +++
Grå fluesnapper	H ++	H ++	h ++	+	++	++
S.hv. fluesnapper	H +	H ++	+	+	+	++

Tabell 1 fortsatt

	Fipling- dalen	Unker- vatnet	Still- elva	Gås- vatnet	L. Maja- vatn Sefri- vatn	Svennings- vatna
Jernspurv	H ++	H +++	++	h +++	H ++	++
Trepiplerke	H ++	H ++	+	H +++	H ++	++
Heipiplerke	H ++	H ++		+	h ++	++
Lapp-piplerke	T +					
Linerle	H ++	H +++	h +++	H ++	h +++	h +++
Gulerle	H ++		+		h ++	++
Sidensvans	T +					
Varsler	H +			H +		+
Stær	H +		+		h ++	
Grønnsisik	h ++	h +++	h +++	h ++	H +++	+++
Gråsisik	H +++	h ++	h +++	h ++	h +++	+++
Dompap	+	++	H ++	+	+	++
Konglebit x)	+					
Grankorsnebb	+					
Furukorsnebb	+					
Korsnebb sp. x)			+		+	++
Bokfink	H +	h ++	h ++	+	+	+
Bjørkefink	H +++	H +++	H +++	H +++	H +++	H +++
Gulspurv	H +	+				
Sivspurv	H ++	h ++		h ++	h ++	++
Lappspurv	T +					
Snøspurv x)	+					
Gråspurv x)	+					

KOMMENTARER TIL ARTSLISTEN

Smålom. Sommeren 1973 ble 2 individer gjentatte ganger observert i Fiplingdalen.

Hegre. I de undersøkte områder er det bare registrert fåtallige streifindivider. Såvidt vi kjenner til, ligger de nærmeste kjente hekkplasser ved Mosjøen (Haftorn 1971).

Brunnakke. I Unkervatnet ble observert 3 hanner den 1.6.74. Arten er også sett i Fiplingdalen og da mest sannsynlig på trekk.

Stjertand. I perioden 2.-4.6.73 ble et par sett både i Nedre Fiplingvatn og på Simskarmyra (Ø.S.). Dette er vest for artens faste utbredelsesområde. Fra Nordland og Troms foreligger det nemlig ytterst få opplysninger om stjertand (Haftorn 1971).

Toppand. Her foreligger noen få observasjoner fra Fiplingdalen og Unkervatnet.

Havelle. Arten forekommer på trekk både i Unkervatnet og Nedre Fiplingvatn. Disse lokalitetene benyttes om våren i påvente av isløsningen i høgfjellet. Likeså samles havellene her før de trekker ut mot kysten om vinteren.

Sjørre. I tiden 30.5.-2.6.74 ble et par på trekk observert i Fiplingdalen (Ø.S.).

Laksand. Arten er periodevis sett i Fiplingdalen (Ø.S.).

Lappfiskand. Dette er en svært sjelden art i vårt land idet den bare hekker i Sør-Varangers barskoger. Om vinteren og i trekktidene kan den i sjeldne tilfelle påtreffes lengre sør i landet. Den 4.10.1973 ble ett individ sett i Nedre Fiplingvatn (Ø.S.). Ifølge Haftorn (1971) foreligger det fra før bare tre kjente observasjoner fra Nordland.

Sædgås. Rasen kortnebbgås synes å ha fast trekkrute gjennom Fiplingdalen. Bl.a. ble den iakttatt på Simskarmyra i slutten av mai 1973 (Ø.S.). Kortnebbgåsa hekker på Svalbard, Grønland og Island og passerer Norge under vårtrekket. Det foreligger imidlertid få observasjoner av fugler som har gått ned idet de ser ut til å passere oss omtrent non-stop (Haftorn 1971). Vår hjemlige rase, sædgås, er også sett i Fiplingdalen.

Dverggås. I tidligere år er også denne arten sett på trekk i Fiplingdalen (Ø.S.). Tidligere hekket den tallrikt i Børgefjell, men har gått sterkt tilbake.

Snøgås. Denne arten hekker på tundraen fra Øst-Sibir gjennom Alaska og Kanada til NV-Grønland. Under trekket blir den i sjeldne tilfelle iakttatt i Norge, bl.a. er en flokk på 22 individer sett på vårtrekk

gjennom Fiplingdalen den 17.5.73 (Ø.S.).

Kanadagås. Arten ble sett på Simskarmyra i slutten av mai 1973 (Ø.S.).

Sangsvane. Arten er observert på trekk i Fiplingdalen (Ø.S.). Videre ble i 1974 2 individer sett i flukt over Gåsvatnet så sent som 23.6. Det foreligger ingen nærmere holdepunkter for hekking.

Tårnfalk. Det foreligger noen få og spredte observasjoner fra hele området. Indikasjoner på hekking ble ikke registrert.

Fjellrype. Arten forekommer tallrikt i høgfjellet over hele området. Når den bare er oppført i Fiplingdalen skyldes det at registreringer i fjellrypeterreng ble foretatt bare på denne lokaliteten.

Vaktel. Den 25.7.74 ble ett individ sett i Fiplingdalen (Ø.S.). Av denne arten foreligger det fra før bare en eneste observasjon fra Nordland.

Vipe. Arten hekker tallrikt i Fiplingdalen og på myrene sørvest for Øvre Fiplingvatn. I de øvrige deler av Vefsna-området synes den å forekomme sparsomt.

Dobbeltbekkasin. Denne arten synes i våre dager å være i framgang etter en lengre periode med tilbakegang. Fra Fiplingdalen er det kjent 2 spillplasser. Våren 1974 spilte minst 9 hanner på den ene spillplassen og 3 hanner på den andre. Fra eldre tid er det kjent en spillplass på Stormyra nord for Nedre Fiplingvatn. Her finnes imidlertid ingen observasjoner fra nyere tid.

Kvartbekkasin. Den 6.6.74 ble 2 individer observert i Fiplingdalen (Ø.S.). Selv om tidspunktet er noe sent, antas dette å være fugl på vårtrekk. Arten hekker i vårt land bare i Øst-Finmark.

Svarthalespove. Den 12.6.73 ble 1 individ sett i Fiplingdalen (Ø.S.).

Skogsnipe. Arten var forholdsvis vanlig i traktene rundt Unkervatnet, men forekom ellers svært sparsomt. Arten er her ved sin nordgrense i Norge.

Grønnstilk. Denne hekker sannsynligvis svært spredt og fåtallig i Fiplingdalen og ved Unkervatnet. Den er også i hekketida observert én gang ved Stillelva.

Fjellmyrløper. Ett par ble funnet hekkende på Simskarmyra både i 1973 og -74. Trolig hekket flere par begge årene. Dette er en sjelden art i vårt land idet den fra før bare er påvist hekkende på noen få lokaliteter i bjørkebeltet i Sør-Norge samt i Øst-Finmark (se Haftorn 1971). Funnet på Simskarmyra representerer derfor en utvidelse av artens utbredelsesområde.

Svømmesnipe. Arten er registrert på trekk både i Nedre Fiplingvatn (Ø.S.) og i Unkervatnet.

Den 11.6.73 ble det observert en flokk terner på en holme i Nedre Fiplingvatn (Ø.S.). Den besto både av makrell- og rødnebbterne. Med i flokken var også sildemåke, fjelljo og 2 tyvjoer. Denne flokken var sannsynligvis på trekk nordover, men på grunn av uvær (bl.a. nokså mye snø i Fiplingdalen) var den etter alt å dømme blitt drevet lenger inn i landet og tvunget til å gå ned. Joene forsvant i løpet av de første dagene, mens storparten av ternene den 19.6. var sterkt avmagret og døde.

Tyrkerdue. Den 1.7.74 ble 2 individer sett i Fiplingdalen (Ø.S.).

Flaggspett. Høsten 1974 var det flaggspettinvasjon i området. I siste del av august ble arten observert så og si daglig. Invasjonen gjorde seg gjeldende ikke bare i Vefsn-området, men i store deler av midt-Norge og Østlandet.

Lerke. Arten ble sett ved Nedre Fiplingvatn både vår og høst 1973 og -74. Den 10.5.74 ble ett individ observert like nord for Svenningsvatna (Ø.S.).

Fjellerke. Den 13.5.74 ble 3 individer sett i Fiplingdalen.

Blåmeis, svartmeis og toppmeis. I september og oktober 1972 ble det observert noen få individer av disse artene i Fiplingdalen. De er ellers uhyre fåtallige i disse traktene (Ø.S.). De kjente utbredelsesområdene for blåmeis og toppmeis går heller ikke så langt nord som til Vefsn (Haftorn 1971).

Lappmeis. I Fiplingdalen ble det observert en del lappmeis gjennom hele november 1972 (Ø.S.). Arten er svært fåtallig i disse traktene som ikke hører med til det faste utbredelsesområdet her til lands (Haftorn 1971). Derimot er arten utbredt på svensk side ikke så langt unna.

Stjertmeis. To flokker ble sett gjentatte ganger i Fiplingdalen høsten 1973 (Ø.S.).

Ringtrost. Arten hekker fåtallig i og over bjørkebeltet i hele området.

Svart rødstjert. En utfarget hann ble sett i Fiplingdalen 30.5.73 (Ø.S.). Dette er en svært sjelden art hos oss. Ifølge Haftorn (1971) er hekking påvist bare sør for Dovre og arten er tidligere ikke sett i Nordland.

Blåstrupe. Vefsn-området ligger delvis på grensen og delvis utenfor artens kjente utbredelsesområde som er angitt av Haftorn (1971). Imidlertid ble hekking påvist i Fiplingdalen og arten ble ellers observert

på alle lokalitetene bortsett fra Stillelva.

Gulsanger, munk, hagesanger og møller. Disse artene ble observert svært fåtallig på egnete lokaliteter. Gulsanger ble f. eks. påvist hekkende i bjørkeskog 3-4 km oppe i Skarmodalen. Dette er noe utenfor det kjente utbredelsesområdet (Haftorn 1971). Den kjente rugegrensen for møller går i Namdalen. Tidligere er arten observert bare én gang i Nordland. Observasjonene fra Vefsna-området er derfor svært interessante.

Gransanger. Denne ble bare observert i de lavereliggende deler av området, nemlig nedre del av Stillelva og Svenningdalen.

Bøksanger. Ifølge Haftorn (1971) ble hekking konstatert ved Finnbakken i Susendal i 1974. Det foreligger også en usikker observasjon fra Fiplingdalen i 1974.

Konglebit. Under konglebitinvasjonen vinteren 1973-74 ble arten registrert i Fiplingdalen (Ø.S.).

Korsnebb. En har grunn til å tro at både gran- og furukorsnebb finnes i hele området. Imidlertid foreligger sikker artsbestemmelse bare fra Fiplingdalen.

Snøspurv. Arten hekker i høgfjellsstrøk i området.

Gråspurv. Arten er svært fåtallig såpass langt inne i landet, men ble observert i Fiplingdalen 16.6.73. Den er også kjent fra gården Nordli i tidligere år (Ø.S.).

FUGLEFAUNAENS SAMMENSETNING

For å få nærmere data om hekkefuglbestandens sammensetning ble det foretatt en rekke såkalte linjetakseringer. Disse foregikk ved at en mann gikk sakte gjennom terrenget og noterte observasjoner av fugl med atferd som tydet på at de var stasjonære. (Det vil i de fleste tilfelle bety at de hekket.) I praksis vil dette oftest dreie seg om syngende hanner, men det omfatter også observasjoner av individer med annen atferd som tyder på hekking. Det ble bare notert registreringer som lå innenfor en avstand av ca. 75 m til hver side for observatøren. Materialet fra disse takseringene gjør det mulig å angi hver arts prosentvise andel av hele hekkebestanden. Dette tallet vil heretter bli kalt artens dominansverdi.

Takseringene ble foretatt innenfor de ulike vegetasjonstyper i området slik at resultatene angir sammensetningen av fuglefaunaen innen hver enkelt av disse typene. De ulike biotopene som ble undersøkt, var granskog, bjørkeskog, blandingsskog og subalpin myr. Mesteparten av

takseringene ble utført i juni måned. De ble etter skjønn forsøkt foretatt så representativt som mulig innenfor de forskjellige vegetasjonstypene.

Når en skal vurdere materialet må en også ta metodens begrensninger i betraktning. Arter som lett gir seg til kjenne, f. eks. ved kraftig og vedvarende sang, vil lettere bli registrert enn mer anonyme arter som f. eks. er mer tause eller bare synger til bestemte tider av døgnet. Denne feilkilden er forsøkt motvirket ved at hovedvekten av takseringene ble foretatt på den tiden aktiviteten er størst, og det vil si i de tidligste morgentimene fra ca. kl. 0400 og utover, samt om kvelden mellom kl. 1700 og kl. 2100. Videre må nevnes at intensiteten i sangen varierer sterkt i løpet av hekkesyklus.

Som det går fram av dette, er metoden best egnet for sangfugler eller arter som varsler sterkt og iøynefallende når observatøren er i nærheten av reiret (f. eks. mange vadere). Metoden egner seg dårligst for de artene som på denne årstida er mest anonyme, f. eks. hønsefugler, ender og enkelte vadere. Det må også påpekes at bestanden av noen arter viser store årlige svingninger. Resultatene fra ett enkelt år kan derfor være av begrenset verdi.

Vi tror imidlertid, feilkildene tatt i betraktning, at linjetakseringene har gitt et relativt brukbart bilde av forholdet mellom de mest tallrike artene i Vefsna-området.

Granskog

Tabell 2 viser resultatene fra granskog. Denne skogstypen ble undersøkt i Fiplingdalen og ved Gåsvatnet, Stillelva og Unkervatnet. Da resultatene fra de ulike lokalitetene ga omtrent samme bilde, er hele materialet slått sammen til et slags "gjennomsnitt" for Vefsna-området.

I tabell 2 er resultatene sammenlignet med tilsvarende resultater fra høyereliggende granskoger i Trøndelag. I samtlige undersøkelser er bjørkefink den mest tallrike. Vefsna-området skiller seg imidlertid ut ved at fuglekonge har så høy dominansverdi. Lignende forhold er imidlertid kjent også fra lavereliggende granskoger i Trøndelag. Mesteparten av den granskog som ble undersøkt i Vefsna-området, må kunne karakteriseres som lavereliggende, men det må bemerkes at fuglekongens høye dominans gjorde seg gjeldende i alle områder inklusive den høyereliggende granskogen i Fiplingdalen.

Tabell 2. Oversikt over resultatene fra linjetakseringene i granskog i Vefsna-området 1974

Art	Antall registreringer	Dominansverdier i %		
		Vefsna-området 1974	Nord-Fosen 1)	Forradalsområdet 2) Nord-Trøndelag gj.sn. for 1970-72
Bjørkefink	573	20	19	27
Fuglekonge	523	18	4	1
Gråtrost	396	14	9	15
Grønnsisik	241	8	3	2
Gråsisik	149	5		2
Løvsanger	147	5	13	22
Rødstrupe	126	4	2	
Jernspurv	124	4	4	3
Måltrost	117	4	5	5
Rødvingetrost	97	3	6	9
Granmeis	94	3	4	1
Dompap	71	2	1	
Bokfink	48	2	3	2
Trepiplerke	31	1	8	3
Gjerdesmett	21	1		
Ringdue	16	1		1
Svarttrost	14		1	
Korsnebb sp.	13			
Rødstjert	13		4	2
Kråke	10		1	
Svarthvit fluesnapper	10		1	
Grå fluesnapper	8		1	
Lavskrike	7			
Jerpe	6			
Kjøttmeis	5			
Fjellvåk	5			
Storfugl	4			
Rugde	4		1	1
Tretåspett	2		1	
Orrfugl	2			
Strandsnipe	2		2	
Dvergfalk	1			
Skogsnipe	1			
Gluttsnipe	1		1	
Enkeltbekkasin	1			1
Lirype	1			
Spurvehauk	1			
Nøtteskrike	1			
Skjære	1			
Buskskvett	1			
Sivspurv	1		2	
Total	2889			
Antall arter	41			
Antall min. taksert	3842			

1) Moksnes (1973 b)

2) Moksnes (1971, 72 og upubl.)

Av tabell 2 går det også fram at løvsanger forekommer mer sparsomt i Vefsna-området enn i Trøndelag. Dette synes til en viss grad også å gjelde rødstjert.

Når vi ser bort fra de artene som her er nevnt, synes det imidlertid å være stor likhet mellom fuglefaunaens sammensetning i barskog i Vefsna-området og i Trøndelag. Dette gjelder i alle fall for de mest tallrike artene.

Bjørkeskog

Resultatene fra bjørkeskog er vist i tabell 3. I bjørkeskog under barskogsgrensa ble det taksert i Fiplingdalen samt ved Unkervatnet, Gåsvatnet og Stillelva. På sistnevnte lokalitet var bjørkeskogen svært rik med forekomster av høgstauder. Ved Unkervatnet ble det også taksert bjørkeskog som lå like over barskogsgrensa. Da resultatene fra de ulike lokalitetene ga praktisk talt sammenfallende resultater, er samtlige av dem slått sammen i tabell 3.

I tabellen er resultatene fra Vefsna-området sammenlignet med noenlunde tilsvarende resultater fra Nord-Møre og Sør-Trøndelag. På samtlige lokaliteter skiller bjørkefink, løvsanger og gråtrost seg ut som de mest dominerende artene. Et karakteristisk trekk ved denne sammenligningen er at løvsanger er den mest tallrike over barskogsgrensen (Nedalen) i motsetning til de lavereliggende områdene. Derimot prefererer jernspurv, måltrost og grønnsisik de lavereliggende bjørkeskogsområdene. Sivspurv er en art som vanligvis er mest tallrik i fjellbjørkeskogen (se Nedalen, tab. 3). I Vefsna-området ble imidlertid arten bare observert under barskogsgrensen. Også blåstrupen er en utpreget fjellfugl, men også denne ble såvidt registrert under barskogsgrensen i Vefsna-området som forøvrig ligger i utkanten av artens kjente utbredelsesområde (se side 16).

Når disse forskjellene samt metodens begrensninger tas i betraktning, blir hovedinntrykket at de tre lokalitetene i tabell 3 viser relativt sammenfallende resultater. Det er derfor grunn til å anta at fuglefaunaen i Vefsna-områdets bjørkeskoger er omtrent "som vanlig" i denne skogstypen.

Tabell 3. Oversikt over resultatene fra linjetaksering i bjørkeskog i Vefsna-området 1974

Art	Antall re- gistreringer	Dominansverdier i %		
		Vefsna- området 1974	Engbjørkeskog under barskogsgrensen. 1) Surnadal, N-Møre 1970-71	Subalpin heibjørke- skog. Nedalen, S-Trøndelag 2) 1967-71
Bjørkefink	698	25	15	22
Løvsanger	589	21	15	28
Gråtrost	479	17	22	19
Rødvingetrost	290	10	8	4
Jernspurv	118	4	6	
Måltrost	98	3	5	
Gråsisik	86	3	2	7
Grønnsisik	72	3	3	
Trepiplerke	59	2	5	1
Rødstjert	43	2		1
Sivspurv	42	1		5
Rødstrupe	27	1	1	
Bokfink	26	1	7	
Trekryper	24	1		
Lirype	18	1		1
Svarthvit fluesnapper	18	1	1	
Fuglekonge	17	1		
Hagesanger	16	1		
Granmeis	13			1
Grå fluesnapper	11		4	
Dompap	10			
Gjøk	9			2
Enkeltbekkasin	8			
Kjøttmeis	8			
Gransanger	8			
Rugde	7			
Orrfugl	5			
Munk	4		1	
Heipiplerke	4			1
Gulspurv	4			
Blåstrupe	3			3
Strandsnipe	2			1
Buskskvett	2			
Gulsanger	2		3	
Svarttrost	2		1	
Spurvehauk	1			
Fjellvåk	1			
Tårnfalk	1			
Dvergfalk	1			
Småspove	1			
Skogsnipe	1			
Storfugl	1			
Tretåspett	1			
Ringdue	1			
Gjerdesmett	1		1	
Kråke	1			1
Total	2833			
Antall arter	46		Antall minutter taksert: 2648	
1) Røv (1972)	2) Moksnes (1973 a)			

Blandingsskog

Fra denne vegetasjonstypen foreligger et relativt stort materiale. Blandingsskogen består hovedsakelig av gran og bjørk omtrent i forholdet 1:1. Dessuten forekommer litt furu og ulike arter av løvtrær. I denne biotopen ble det taksert på samtlige lokaliteter.

Resultatene er vist i tabell 4. Fuglefaunaens sammensetning viser mange likhetspunkter med resultatene fra ren bjørkeskog når vi ser bort fra at blandingsskogen har en mindre bestand av løvsanger og større bestand av fuglekonge. Innslaget av fuglekonge i Vefsna-området i 1974 ser i det hele tatt ut til å være stort. Også når vi sammenligner resultatene fra blandingsskogen (tabell 4) med resultatene fra høyereliggende granskog i Forradalsområdet i Nord-Trøndelag (tabell 2), ser vi at fuglekonge ligger høyt over i Vefsna.

For alle de undersøkte skogstypene i Vefsna-området er bjørkefink vanligste art. Løvsanger synes å være noe mindre dominerende enn i sammenlignbare biotoper i Trøndelag, mens gråtrost derimot er omtrent like tallrik. Som før nevnt, synes fuglekongens høye andel å være et karakteristisk trekk for Vefsna-området.

Myr med spredt furuskog

Denne vegetasjonstypen er vanlig ved Majavatn og Gåsvatnet og ble derfor undersøkt på disse steder. Biotopen består hovedsakelig av relativt tørr torvmyr med spredte furutrær og en del vierkjerr.

Resultatene er vist i tabell 5. På samme måten som i bjørkeskog og blandingsskog er bjørkefink, løvsanger og gråtrost mest tallrik. Også her gjenspeiles det karakteristiske trekket ved resultatene fra Vefsna-området, nemlig at fuglekonge har en bemerkelsesverdig høy dominansverdi.

Ellers vil fuglefaunaens sammensetning i en slik biotop kunne variere svært mye alt etter myrtypene, busksjiktet, innslaget av skog osv. Myrtypen vil kunne være utslagsgivende bl.a. for forekomsten av vadefugl. Den sammenligningen som i tabell 5 er foretatt mellom Vefsna-området og Forradalsområdet i Nord-Trøndelag, viser at det er betydelige forskjeller i fuglefaunaen. Enkelte arter er imidlertid ganske vanlige på begge lokalitetene. Foruten de tre vanligste, kan her nevnes f. eks. trepiplerke og rødstjert.

Tabell 4. Oversikt over resultatene fra linjetakseringene i blandings-
skog, hovedsakelig gran og bjørk, i Vefsna-området 1974

Art	Antall registreringer	Dominansverdier %
Bjørkefink	1064	25
Gråtrost	624	15
Løvsanger	481	11
Fuglekonge	397	9
Jernspurv	240	6
Grønnsisik	220	5
Rødvingetrost	194	5
Gråsisik	183	4
Rødstrupe	163	4
Måltrost	137	3
Trepiplerke	81	2
Granmeis	77	2
Dompap	50	1
Rødstjert	47	1
Bokfink	46	1
Svarttrost	22	1
Svarthvit fluesnapper	18	
Gransanger	17	
Gjerdsmett	17	
Kjøttmeis	15	
Lirype	14	
Lavskrike	12	
Strandsnipe	10	
Rugde	9	
Grå fluesnapper	9	
Hagesanger	9	
Enkeltbekkasin	8	
Fjellvåk	7	
Orrfugl	6	
Kråke	6	
Gulerle	5	
Jerpe	4	
Gluttsnipe	4	
Nøtteskrike	4	
Korsnebb sp.	4	
Gjøk	3	
Trekryper	3	
Skjære	3	
Rødstilk	2	
Haukugle	2	
Munk	2	
Ringtrost	2	
Gulspurv	2	
Storfugl	1	
Skogsnipe	1	
Linerle	1	
Heipiplerke	1	
Møller	1	
Fossefall	1	
Sivspurv	1	
Total	4230	
Antall arter	50	Antall minutter taksert: 4893

Tabell 5. Oversikt over resultatene fra linjetakseringene på myr med spredt furuskog i Vefsna-området 1974

Art	Antall registreringer	Dominansverdier %	
		Vefsna-området 1974	Bakkemyr/furuskog Forradalsområdet Nord-Trøndelag 1971-72 1)
Bjørkefink	182	26	17
Løvsanger	111	16	12
Gråtrost	58	8	8
Fuglekonge	35	5	
Trepiplerke	34	5	5
Rødvingetrost	32	5	2
Gråsisik	31	4	1
Grønnsisik	31	4	
Jernspurv	30	4	
Rødstjert	30	4	7
Måltrost	24	3	1
Sivspurv	12	2	2
Rødstilk	10	1	
Svarthvit fluesnapper	10	1	3
Småspove	8	1	10
Gluttsnipe	8	1	3
Rødstrupe	8	1	
Enkeltbekkasin	6	1	1
Strandsnipe	6	1	
Kråke	6	1	1
Korsnebb sp.	5	1	
Gulerle	4	1	
Blåstrupe	4	1	
Bokfink	4	1	
Dompap	3		
Lirype	2		1
Rugde	2		
Heipiplerke	2		4
Kjøttmeis	2		
Skjære	2		
Krikkand	1		
Heilo	1		11
Gjøk	1		1
Linerle	1		
Granmeis	1		
Grå fluesnapper	1		
Buskskvett	1		
Lavskrike	1		
Totalt	710		
Antall arter	38		
Antall minutter taksert	1112		

1) Moksnes (1972 og upubl.)

Subalpin myr

På myr ble det utelukkende taksert i Fiplingdalen. Takseringene ble foretatt på Simskarmyra, Stormyra (nord for Nedre Fiplingvatn) og myrområdene vest for Mellomvasselva.

Resultatene er vist i tabell 6. Vi ser at vadefuglartene er i stort flertall med rødstilk som den mest tallrike. I tabellen er også foretatt en sammenligning med resultatene fra torvmyrområder under barskogsgrensen i Forradalsområdet i Nord-Trøndelag. De to områdene viser mange likhetspunkter. Imidlertid er det overraskende at heippiplerke har så lav dominansverdi i Fiplingdalen. Denne arten er vanligvis den mest tallrike i slike biotoper. På høyereliggende myrområder er dette enda mer utpreget, noe som f. eks. går tydelig fram av resultatene fra myrer i bjørkebeltet i Nedalen i Sør-Trøndelag (se tabell 6).

Tabell 6. Oversikt over resultatene fra linjetakseringene på subalpin myr i Fiplingdalen 1974

Art	Antall registreringer	Dominansverdier %		
		Fiplingdalen 1974	Forradalsområdet Nord-Trøndelag 1970-72 1)	Nedalen Sør-Trøndelag 1967-71 2)
Rødstilk	65	19	14	2
Småspove	39	11	11	1
Vipe	37	11	5	
Heilo	37	11	14	19
Brushane	33	9	5	3
Enkeltebekkasin	23	7	4	3
Heippiplerke	22	6	19	43
Gulerle	22	6	1	
Krikkand	11	3		
Løvsanger	9	3	3	3
Bjørkefink	8	2	1	
Grønnstilk	7	2		4
Sivspurv	7	2	3	2
Gråtrost	5	1	1	1
Gluttsnipe	3	1	3	3
Fiskemåke	3	1	5	3
Brunnakke	2			
Kvinand	2			
Rugde	2			
Skogsnipe	2			
Strandsnipe	2		3	
Fjellmyrløper	2	5		
Blåstrupe	2		1	2
Gråsisik	2			
Lirype	1			1
Gjøk	1		1	1
Rødvingetrost	1			
Totalt	350			
Antall arter	27	Antall minutter taksert 1605		

1) Moksnes 1971, 1972 og upubl. 2) Moksnes 1973 a

PATTEDYRFAUNAEN

Selv om disse undersøkelsene hovedsakelig har vært av ornitologisk art, ble det gjort en del registreringer av pattedyr. Som nevnt innledningsvis ble smånagerbestanden undersøkt ved hjelp av fellefangster. Formålet med dette var å få en oversikt over mengdeforhold og artssammensetning. Før vi går nærmere inn på disse resultatene, kan imidlertid kort nevnes at følgende pattedyrarter ble registrert under feltarbeidet: Hare, ekorn, rødrev, røyskatt, mår, mink, oter, rådyr, elg og rein. Dette gir selvfølgelig ikke noe fullstendig bilde av hva som finnes i området, men viser hva som tilfeldigvis ble observert. Kvantitative registreringer av disse artene lå utenfor vår oppgave.

Småpattedyrfaunaen ble undersøkt ved hjelp av vanlige klappfeller. Disse ble satt ut om kvelden og tatt inn igjen om morgenen. Fellene ble satt ut etter en standardisert metode: Grupper på fem og fem feller ble satt ut på linje med ca. 25 m mellomrom. De ulike fellene i en gruppe ble spredt innenfor en sirkel med diameter ca. 5 m. Til åte ble brukt gulrot og havregryn. Som enhet for smånagerforekomsten ble brukt antall fanget pr. 100 fellenetter (1 fellenatt = 1 felle i en natt).

En oversikt over materialet er gitt i tabell 7. I alt omfatter det 1484 fellenetter. Samlet fangst var på 308 småpattedyr hvorav 281 smånagere og 27 spissmus. Som det går fram av tabellen, ble det i tillegg til de faste lokalitetene også foretatt fangster ved Østre Tiplingen som ble besøkt under en befarig i området.

Med ett unntak tilhørte samtlige spissmus som ble fanget, arten *vanlig spissmus*. Unntaket gjalt et eksemplar som ble fanget i hogstfelt ved Unkervatnet. Dette viste seg å være *lappspissmus*. (Disse artene er ikke helt enkle å skille fra hverandre. Bestemmelsen ble derfor verifisert av spesialisten professor Lauri Siivonen ved Universitetet i Oulu, Finland.) Funnet ved Unkervatn representerer ny sørgrense for arten i Norge. Oss bekjent er den tidligere registrert bare i Troms og Finnmark. På svensk side er imidlertid arten påvist ikke så langt fra Unkervatnet.

Med hensyn til smånagerne viste det seg at disse forekom i betydelig større mengder i lavereliggende barskog enn i bjørkeskog og høyereliggende blandingsskog. Som det går fram av tabell 8 og 9 ble det i disse vegetasjonstypene registrert en frekvens på henholdsvis 28,5 og 9,3 individer pr. 100 fellenetter. Artssammensetningen er imidlertid noenlunde den samme, bortsett fra at det i bjørkeskogen er en noe høyere andel gråsidemus på bekostning av klatremus enn i barskogen (tabell 8 og 9).

Tabell 7. Oversikt over materialet fra fellefangstene

Lokalitet	Vegetasjonstype	Antall felle- netter	Antall smågnagere fanget	Antall spissmus fanget	Totalt
Unkervatnet	Blåbærgranskog	324	110	12	122
	Hogstfelt	70	15	4	19
	Bjørkeskog	35	6	1	7
Østre Tiplingen	Bjørkeskog	145	11	4	15
	Overgang bjørke- skog-viersone	75	7		7
Fiplingdalen	Blandingsskog	110	14	1	15
	Bjørkeskog	195	5		5
Lille Majavatn-	Blandingsskog	155	44		44
Sefrivatnet	Blåbærgranskog	45	12	1	13
Gåsvatnet	Blandingsskog	180	26		26
Stillelva	Blåbærgranskog	150	31	4	35
Totalt		1484	281	27	308

Tabell 8. Oversikt over resultatene fra smågnagerfangsten i lavereliggende barskog (inklusive hogstfelt ved Unkervatnet)

Art	Antall fanget	Dominansverdi %
Klatremus	161	76
Gråsidemus	36	17
Markmus	8	4
Ubestemt	7	3
Totalt	212	
Antall fellenetter	744	
Antall smågnagere pr. 100 fellenetter	28,5	

Tabell 9. Oversikt over resultatene fra smågnagerfangsten i bjørkeskog og høyereliggende blandingsskog

Art	Antall fanget	Dominansverdi %
Klatremus	37	54
Gråsidemus	19	28
Markmus	9	13
Ubestemt	4	6
Totalt	69	
Antall fellenetter	740	
Antall smågnagere pr. 100 fellenetter	9,3	

Resultatene tyder på at 1974 var et utpreget museår i Vefsna-området. En smågnagerfrekvens på hele 28,5 er nemlig svært høyt. Til sammenligning kan nevnes at fire års fellefangster foretatt i bjørkebeltet i Nedalen i Sør-Trøndelag ga frekvenser som varierte mellom 2,8 og 11,6. Den høyeste verdien ble registrert i et toppår for smågnagere. Hagen (1969) nevner gjennomsnittsverdier for flere toppår, som ligger mellom 14 og 15 både i fjellområder og i lavland og skog. I en større undersøkelse over smågnagerforekomsten angir imidlertid Wildhagen (1952) frekvenser som i enkelte toppår ligger opp mot og i sjeldne tilfelle overgår tallet fra Vefsna-områdets barskoger i 1974.

Ut fra det som her er nevnt, er det klart at musebestanden i området i 1974 var uvanlig stor. Dette har også gjenspeilet seg i forekomsten av enkelte rovfuglarter, f. eks. fjellvåk og haukugle (se tabell 1), som lever av smågnagere.

ORNITOLOGISKE VERNEINTERESSER I VEFSNA-OMRÅDET

All natur er selvfølgelig mer eller mindre verneverdig. Når vi i det følgende bruker begrepet verneverdig, er det derfor for å karakterisere områder som ut fra naturkvalitetene er sjeldne, spesielt naturskjønne eller har en funksjon som er viktig for fuglefaunaen. Innledningsvis vil vi også presisere at vår vurdering bygger på relativt overfladiske registreringer av fuglefaunaen og grove inntrykk av områdene. Nevnes må også at vi ikke har tatt i betraktning områdenes betydning som biotop for våre vanlige jaktbare viltarter.

Følgende av de undersøkte områdene er ut fra vårt vurderingsgrunnlag ikke spesielt verneverdige, men omfatter det vi kan regne for vanlig i vedkommende naturtype: Sefrivatn-Lille Majavatn, Svenningvatna, Vefsna-bassenget (Stillelva) og Unkervatnet. Når det gjelder Gåsvatnet har vi heller ikke her påvist spesielle ornitologiske verneverdier, men vi vil gjerne få understreke områdets estetiske verdi. Gåsvatnet med tilstøtende områder ligger som en perle i et ellers magert fjellområde.

De ornitologiske verneinteressene i området er stort sett knyttet til Fiplingdalen. Som nevnt innledningsvis ble hele 142 av Vefsna-området 144 arter observert her. Til sammenligning kan nevnes at artsantallet på de øvrige lokalitetene varierte mellom 50 og 76, men da må også nevnes at registreringsarbeidet i tidligere år har vært mest intenst i Fiplingdalen (se side 7) slik at dette er noe av forklaringen.

Foruten at Fiplingdalen er usedvanlig vakker, er også naturen svært variert med f. eks både dyrka mark, granskog, bjørkeskog, myrområder og vassdrag. Dette gir grunnlag for et rikt og variert fugleliv. Spesielt kan det være grunn til å framheve Simskarmyra som ligger mellom de to Fiplingvatna. At myra er ganske spesiell, illustreres kanskje best ved at den er hekkested for den sjeldne arten fjellmyrløper, en art som stiller spesielle krav til hekkeplassen. På denne myra hekker ellers omtrent samtlige vadefuglarter en kan vente å finne på denne myrtypen, nemlig småspove, heilo, vipe, grønnstilk, rødstilk, gluttsnipe, brushane og enkeltbekkasin. Bortsett fra fjellmyrløper hekker også alle disse artene på Stormyra like nord for Nedre Fiplingvatn. Denne myra er derfor også av en viss ornitologisk verdi.

Undersøkelsene tyder på at det går et betydelig fugletrekk gjennom Fiplingdalen, og Simskarmyra synes å være en viktig rasteplass. Bl.a. kan nevnes at gåseflokker er registrert under trekket. Som tidligere nevnt gjelder dette f. eks. både kortnebbgås og sædgås foruten slike

sjeldne arter som dverggås og snøgås.

Med bakgrunn i de store verneverdiene er Simskarmyra tidligere overfor Miljøverndepartementet foreslått fredet.

Ut fra de ornitologiske verneverdiene ville det vært en stor fordel om en i Fiplingdalen kunne unngått kraftutbygging og spesielt om en kunne få beholde Simskarmyra intakt.

SAMMENDRAG OG KONKLUSJON

I denne rapporten er det gitt en kvalitativ oversikt over fuglefaunaen i Vefsna-området. I alt er registrert 144 arter hvorav 71 med sikkerhet er påvist hekkende og 11 etter all sannsynlighet hekker. Det viser seg at Vefsna-området dyregeografisk er ganske interessant fordi det er et grenseområde for mange arter. Dette gjelder f. eks. for skogsnipe, gulsanger, munk og tornsanger som alle har sin nord- eller nordøstgrense her. Blåstrupen derimot er på sørvest-grensen for sitt nordlige utbredelsesområde.

Flere arter ble i Vefsna-området også observert markert utenfor sine tidligere kjente utbredelsesområder. Dette gjelder f. eks. stjertand, fjellmyrløper, møller, lappmeis, blåmeis, toppmeis og gråspurv. Disse forhold er tidligere omtalt i denne rapporten.

Også når det gjelder pattedyr må fremheves en interessant observasjon, nemlig at lappspissmus ble påvist ved Unkervatnet. Dette er vest for artens faste utbredelsesområde og ny sørgrense i Norge.

Undersøkelsene over fuglefaunaens sammensetning i skog ga resultater som var omtrent som ventet, med unntak av en uvanlig stor andel av fuglekonge. I grove trekk antyder likevel resultatene at hekkefuglbestanden i Vefsna-områdets skoger er omtrent som vanlig for slike biotoper.

Også på myr synes fuglefaunaens sammensetning i store trekk å være karakteristisk for biotopen. Nevnes må imidlertid at heippiplerke viste en langt lavere dominans enn det som erfaringsmessig er vanlig på subalpine myrområder.

De ornitologiske verneinteressene i området er stort sett knyttet til Fiplingdalen og spesielt til Simskarmyra. Denne myra er hekkebiotop for en rekke vadefugler, bl.a. den sjeldne arten fjellmyrløper. Dessuten synes Fiplingdalen å være en viktig lokalitet for fugletrekk og Simskarmyra en betydelig rasteplass. Ut fra ornitologiske verneinteresser vil det være av betydning å få beholde disse områdene fri for inngrep.

LITTERATUR

- Haftorn, S. 1971. *Norges Fugler*. Universitetsforlaget. 862 s.
- Hagen, Y. 1969. Norske undersøkelser over avkomproduksjonen hos rovfugler og ugler sett i relasjon til smågnagerbestandens vekslinger. *Fauna* 22, 73-126.
- Moksnes, A. 1971. Ornitologiske undersøkelser i Forradalsområdet i Nord-Trøndelag sommeren 1970. *Sterna* 10, 65-89.
- 1972. Kvantitative fugletakseringer i Forradalsområdet i Nord-Trøndelag 1971. *Ibid.* 11, 229-242.
 - 1973 a. Quantitative Surveys of the Breeding Bird Populations in some Subalpine and Alpine Habitats in the Nedal Area in Central Norway (1967-71). *Norw. J. Zool.* 21, 113-138.
 - 1973 b. Registreringer av det høyere dyreliv i det planlagte militære øvingsområde på Fosenhalvøya. Zoologisk institutt, Universitetet i Trondheim. Stensilert. 17 s.
- Røv, N. 1972. *Stasjonær hekkebestand av spurvefugler (Passeriformes) i tre løvskogsområder i Surnadal på Nordmøre, 1970-71*. Hovedfagsoppgave i zoologi. Universitetet i Oslo.
- Wildhagen, Å. 1952. *Om vekslingene i bestanden av smågnagere i Norge 1871-1949*. Drammen (Stat. viltunders.). 192 s.

